

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและแนวเหตุผล

การอ่านเป็นการปูพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ของเด็กวัยอนุบาล ปัจจุบันแนวคิดในการสอนอ่านแก่เด็กวัยอนุบาลในประเทศไทยอาจแบ่งได้เป็น 3 แนวใหญ่ ๆ ได้แก่ แนวแรก คือ แนวการสอนอ่านอย่างเป็นทางการโดยให้เด็กสะกดตัวผสมคำ แนวที่สอง คือ การสอนอ่านที่เน้นการเตรียมความพร้อมของทักษะย่อย ๆ ที่เรียนจากแบบสอนอ่านก่อนที่จะอ่านจริง มีการกำหนดลำดับขั้นตอนก่อนและหลังของทักษะที่เรียน แนวที่สาม คือ เน้นการอ่านจริงในบริบท ซึ่งเด็กพัฒนาความรู้และทักษะต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน แนวนี้เป็นนวัตกรรมที่เริ่มแพร่หลายตั้งแต่พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา และเป็นที่รู้จักกันในชื่อว่า แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language Approach)

ในช่วงต้นของคริสต์ศตวรรษที่ 19 วงการศึกษาปฐมวัยยังไม่ให้ความสนใจในการอ่านเขียนของเด็ก โดยถือว่าเด็กควรจะอ่านเขียนเมื่ออยู่ระดับประถมศึกษา ก็เซล (Gesell, 1925; cited in Morrow, 1989) นักจิตวิทยาพัฒนาการผู้มีชื่อเสียง กล่าวว่า ความพร้อมเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนอ่าน ครูอนุบาลจึงมักจะเพิกเฉยต่อการสอนอ่าน นอกจากนี้ทฤษฎีการสอนของเพสตาลอซซี (Pestalozzi) และฟร็อบเอล (Froebel) ที่ใช้กันอยู่ขณะนั้นก็เห็นความสำคัญของการเล่น จึงสนับสนุนให้เด็กเรียนโดยการเล่น สारววจ แก่ปัญหา ร้องเพลง สันทนาการในวงกลม ซึ่งเป็นการฝึกให้เด็กคิด มีระเบียบวินัย เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมแต่ก็ไม่ได้มุ่งพัฒนาการอ่านของเด็ก

มอร์เฟท และ วอชเบิร์น (Morphett and Washburne, 1931) กล่าวว่า ไม่ควรสอนอ่านจนกว่าเด็กจะมีวุฒิภาวะพอ ทั้งนี้จากผลงานวิจัยของเขาพบว่า เด็กอายุ 6 ปี 6 เดือนหาแบบทดสอบการอ่านได้ดีกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า นักการศึกษาปฐมวัยหลายท่านเห็นด้วยกับแนวคิดนี้ จึงไม่จัดประสบการณ์ด้านการอ่านให้แก่เด็กจนกว่าเด็กจะขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในขณะที่นักการศึกษาปฐมวัยอีกหลายท่านไม่เห็นด้วยกับการสอนอ่านอย่างเป็นทางการแก่เด็กปฐมวัย และไม่เห็นด้วยกับการรอให้พร้อมโดยไม่ทำอะไรเลย นักการศึกษาปฐมวัยเหล่านั้นจึงสนับสนุน ให้เด็กอ่านจากประสบการณ์ในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานให้เด็กมีความพร้อมสำหรับอ่านต่อไป

ในช่วงปี ค.ศ. 1930 - 1940 แบบทดสอบความพร้อมกำลังได้รับความสนใจอย่างสูง ทำให้เกิดผลกระทบต่อการสอนเด็กวัยอนุบาลในหลายศตวรรษต่อมา โดยทั่วไปแบบทดสอบมาตรฐาน จะมีไว้เพื่อวัดว่า เด็กมีความพร้อมที่จะอ่านหรือยัง และมองว่าความพร้อมเหล่านั้นเป็นความรู้เบื้องต้นที่ช่วยให้เด็กเรียนอ่านได้ ความเคลื่อนไหวในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นที่มาของการสอนตามแนวเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ รวมทั้งด้านการอ่านด้วย มีนักการศึกษาและครูจำนวนมากให้ความสำคัญต่อการอ่านและเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เด็กพร้อมที่จะอ่านโดยรวมไปถึงความสามารถในการจำแนก การแยกแยะความแตกต่างของเสียงที่คล้ายกัน เหมือนกัน เสียงของตัวหนังสือ การใช้สายตามองความแตกต่าง รูปร่างและลักษณะของตัวหนังสือ การมองจากซ้ายไปขวา ความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา เช่น การใช้กรรไกรตัดตามเส้น การระบายสีเส้นของรูป การสอนอ่านหนังสือของเด็กวัยอนุบาลในอดีต ขึ้นอยู่กับความพร้อมในการอ่าน โดยมองเฉพาะในแง่ที่ว่า การอ่านนั้น เด็กต้องมีความพร้อมของทักษะย่อย ๆ ที่เรียนจากแบบสอนอ่านครบถ้วนก่อนที่จะอ่านหนังสือจริง และไม่คำนึงถึงกิจกรรมการอ่านเขียน ที่มาจากประสบการณ์จริงในสิ่งแวดล้อมที่เด็กสนใจและมีความหมาย

ในช่วง ค.ศ. 1960-1970 เริ่มมีงานวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการรู้หนังสือของเด็กปฐมวัยที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางทฤษฎีและการปฏิบัติ งานวิจัยเหล่านี้ศึกษาเด็กและผู้ใหญ่ ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนในสภาพทางวัฒนธรรมและสภาพเศรษฐกิจต่าง ๆ กันด้วยวิธีการเก็บข้อมูลหลายแบบ แม้ว่าจะงานวิจัยเหล่านี้อาศัยข้อค้นพบเกี่ยวกับการเรียนภาษาพูดของเด็ก ที่มีพื้นฐานจากแนวคิดเรื่องความพร้อม แต่ข้อค้นพบก็ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อบริบททางสังคม ที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษาพูดของเด็ก (Brown & Bellugi, 1964; Chomsky, 1965; McNeil, 1970; Bloom, 1972; Cazden, 1972; Brown, 1973; Bruner, 1975; Halliday, 1975; Lennenberg, 1976; Menyuk, 1977 cited in Morrow, 1989)

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยอีกส่วนหนึ่งที่ศึกษาพัฒนาการด้านการอ่านของเด็กที่บ้านก่อนที่เด็กจะเข้ามาเรียนอ่านอย่างเป็นทางการที่โรงเรียน ซึ่งค้นพบว่า เด็กเรียนอ่านได้อย่างเป็นธรรมชาติ เช่นเดียวกับการเรียนพูด ถ้าเด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีหนังสือเป็นสื่อให้เด็กได้เลือกอ่านตามความพอใจ การอ่านลักษณะนี้ จะทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงในการพัฒนาการรู้หนังสือให้แก่เด็กวัยอนุบาล (Durkin, 1966; Ninio & Bruner, 1978; Holdaway, 1979; Heath, 1980; Morrow, 1983; Taylor, 1983; Teale, 1984 cited in Morrow, 1989)

จากการวิจัยเกี่ยวกับการรู้หนังสือของเด็กวัยอนุบาล ทีล (Teale, 1982; cited in Morrow, 1989) กล่าวว่า การเรียนอ่านเป็นทักษะย่อย ๆ ตามลำดับชั้นจากแบบเรียนในการสอนปกติ ไม่มีผลต่อวิธีการในการเรียนรู้การอ่านของเด็ก

งานวิจัยที่กล่าวมา และประสบการณ์ในการใช้แนวการเตรียมความพร้อมในการเรียนอ่าน ทำให้นักการศึกษาปรบว้หันมาให้ความสนใจแนวการสอนอ่านตามทฤษฎีใหม่มีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ทฤษฎีใหม่นี้เรียกว่าแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language Approach) ซึ่งเป็นแนวคิดที่เน้นการอ่านจริงในชีวิต เด็กจะพัฒนาความรู้ และทักษะต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน แนวคิดนี้เชื่อว่า เด็กจะอ่านได้โดยการคาดคะเนจากการมองเห็น มองข้อความหรือคำที่ใกล้เคียงแล้วเดาความหมายของคำนั้น ๆ และก่อนหน้าที่เด็กจะอ่านสะกดคำได้จะต้องมีความรู้พื้นฐานก่อน ซึ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ย่าน การใช้ตัวหนังสือ การเรียนรู้บริบท สัญลักษณ์ และเครื่องหมายวรรคตอนต่าง ๆ ที่เป็นส่วนประกอบของเนื้อเรื่องและหนังสือ ความรู้ที่รวมเรียกว่า ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือ (Concept About Print and Books)

สำหรับสภาพการสอนอ่านเขียนภาษาไทยให้แก่เด็กวัยอนุบาลนั้น ส่วนใหญ่มีการเรียนการสอนยึดแนวการเตรียมความพร้อม ยังมีโรงเรียนจำนวนมากในปัจจุบันที่เห็นว่า การสอนอ่านเขียนโดยแนวเตรียมความพร้อมไม่ช่วยให้เด็กอ่านเขียนได้จึงใช้แนวการสอนแบบให้เด็กจำตัวอักษรและสะกดคำ ซึ่งเป็นการสอนอย่างเป็นทางการเหมือนสอนเด็กระดับประถมศึกษา การสอนแนวนี้ไม่ให้ความสำคัญกับความต้องการ และความสนใจของเด็กวัยอนุบาล ทำให้เด็กเกิดความเครียด และมีทัศนคติไม่ดีต่อการอ่านเขียน (Kucer, 1991)

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า เด็กวัยอนุบาลที่ได้รับการจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ จะมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือเป็นอย่างไร ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่สนใจในการจัดกิจกรรมการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือในด้านความรู้เกี่ยวกับการใช้หนังสือ ตัวอักษร เครื่องหมายวรรคตอน การใช้สิ่งชี้แนะในการคาดคะเนและการตรวจสอบการคาดคะเนสิ่งที่ย่าน ของเด็กวัยอนุบาล

สมมุติฐานการวิจัย

โพลดาเวย์ (Holdaway, 1979 อ้างใน Y. Goodman, 1989, 118) ได้พัฒนาการสอนอ่าน โดยการจัดประสบการณ์การอ่านหนังสือร่วมกัน (Shared Book Experience) และการใช้วรรณกรรมในการสอนอ่าน (Literature - Based Reading Program) พบว่า ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาการอ่านแก่เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย เรื่อง การสอนของเคลย์ (Clay, 1979) ที่ทดลองใช้วรรณกรรมในการสอนอ่านที่ประเทศนิวซีแลนด์ และประสบผลสำเร็จเป็นอย่างสูง

บ็อกซ์ (Box, 1990) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลการจัดประสบการณ์การอ่านร่วมกัน (shared reading experience) ที่มีต่อความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือ และเค้าโครงเรื่องของเด็กปฐมวัย โดยทดลองกับเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 4 ปี แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ใช้การจัดประสบการณ์การอ่านร่วมกัน กลุ่มที่ 2 ใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหว (movement activity) และกลุ่มที่ 3 ใช้การจัดประสบการณ์การเรียนการสอนปกติ ผลการทดลอง พบว่า กลุ่มทดลอง มีคะแนนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือ การอ่านเบื้องต้น (the Early School Inventory - Preliteracy) และความเข้าใจในเค้าโครงเรื่อง (story structure) สูงกว่ากลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญ สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์การอ่านร่วมกันจะทำให้เด็กมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือสูงขึ้น และเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัยต่อไป

ผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานของการวิจัยดังนี้ว่า

1. หลังการใช้กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ นักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือสูงกว่ากลุ่มควบคุม
2. หลังการใช้กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ นักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นอนุบาลศึกษา อายุ 5-6 ปี โรงเรียนสาธิตมัธยมสถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยการณ ในพระบรมราชูปถัมภ์ แผนกอนุบาลสถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยการณ สังกัดสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กรุงเทพมหานคร และโรงเรียนพญาไท สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น

2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ กิจกรรมการอ่าน ได้แก่

2.1.1 กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

2.1.2 กิจกรรมการอ่านแบบปกติ

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความดีตรงรอยอดเกี่ยวกับ
ตัวหนังสือและหนังสือ

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน รวม 40 วัน

4. แผนการจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ มีจำนวน 40 แผน
และแผนการจัดกิจกรรมการอ่านแบบปกติ มีจำนวน 40 แผน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. คขแผนความพร้อมทางภาษาของเด็กในภาคต้น มีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำมาใช้ในการจัดกลุ่มตัวอย่างประชากรได้ เนื่องจากวัดด้วยแบบประเมินความพร้อมทางภาษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนชัดเจน

2. เนื่องจากการอ่านเป็นการรับภาษาซึ่งสัมพันธ์กับการพูดที่เป็นการถ่ายทอดภาษาการวัดพฤติกรรมการอ่านของเด็กวัยอนุบาล จึงสามารถวัดจากการสังเกตพฤติกรรมการอ่านโดยตรง และจากคำพูดของเด็กที่ถ่ายทอดถึงสิ่งที่อ่าน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ หมายถึง พื้นฐาน แนวคิด หลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งแนวการจัดการเรียนการสอนที่เป็นพื้นฐานของการจัดกิจกรรมการอ่านในงานวิจัยนี้ แนวการสอนนี้เป็นระบบแนวคิดที่พัฒนามาจากทฤษฎีว่าด้วยระบบของภาษา ที่เชื่อว่าความหมายเป็นหัวใจของภาษา ทฤษฎีว่าด้วยการสื่อสาร ที่เชื่อว่าภาษาเป็นสัญลักษณ์ประเภทหนึ่งในหลายประเภทที่ใช้ถ่ายทอดความหมาย และทฤษฎีพัฒนาการด้านการรู้หนังสือ ที่เชื่อว่าเด็กเรียนรู้การอ่านอย่างเป็นธรรมชาติได้ เช่นเดียวกับการเรียนรู้การพูด แนวคิดหลักของการสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับกิจกรรมการอ่านในงานวิจัยนี้ เชื่อว่า การอ่าน คือ การสร้างความหมายโดย

อาศัยความรู้ ประสบการณ์เดิมของผู้อ่านแต่ละคน และสิ่งชี้แนะ (cue) ในการคาดคะเน และตรวจสอบความหมายของสิ่งที่อ่าน

กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ หมายถึง กิจกรรมการอ่าน 5 ประเภท คือ 1) กิจกรรมการอ่านร่วมกัน 2) กิจกรรมการสื่อภาษา 3) กิจกรรมการอ่านอิสระ 4) กิจกรรมการเล่นเกมภาษา และ 5) กิจกรรมการอ่านข้อความในสิ่งแวดล้อมตามโอกาส เพื่อให้เด็กมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือ ซึ่งจัดในช่วงกิจกรรมในวงกลม และกิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุม สื่อที่ใช้ในกิจกรรมการอ่านเป็นสื่อที่เอื้อต่อการคาดคะเน และการตรวจสอบสิ่งที่อ่าน ได้แก่ หนังสือ คำคล้องจอง เพลง และข้อความในสิ่งแวดล้อม ทั้งในและนอกห้องเรียน กิจกรรมทั้งห้านี้เป็นการอ่านด้วยกันระหว่างครูกับเด็ก เด็กกับเพื่อน และเด็กตามลำพัง โดยครูมีบทบาทในการเป็นแบบอย่างในการอ่าน การคิด และการสังเกตสิ่งที่อ่าน กระตุ้นให้เด็กฝึกคิดคาดเดาและตรวจสอบความหมายของข้อความที่อ่าน

หนังสือ หมายถึง หนังสือนิทาน หนังสือให้ความรู้ แผ่นป้ายคำคล้องจองและเนื้อเพลง ลักษณะข้อความ ภาพ และเนื้อหา เอื้อให้เด็กคาดคะเนเรื่องได้ คือ มีรูปแบบประโยคที่ซ้ำ ๆ กัน คำและโครงสร้างประโยคง่าย ๆ ตัวหนังสือตัวใหญ่เขียนเว้นคำ อาจเป็นคำคล้องจองหรือภาษาที่มีจังหวะช่วยการเดา ภาพและข้อความสัมพันธ์กัน เหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ตั้งแต่ลำดับแรกถึงลำดับสุดท้าย มีความสัมพันธ์เป็นเหตุเป็นผลต่อกัน มีเนื้อเรื่องที่เด็กคุ้นเคย สื่อที่ใช้ เวลาสอน เด็กกลุ่มใหญ่ เป็นหนังสือและแผ่นภาพและป้ายขนาดใหญ่ประมาณ 14 x 19 นิ้ว ส่วนสื่อที่ใช้เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มย่อย ทั้งหนังสือขนาดปกติ และขนาดใหญ่

กิจกรรมการอ่านร่วมกัน หมายถึง กิจกรรมการอ่านคำคล้องจอง เพลง และหนังสือที่ครูกับเด็กอ่านด้วยกัน จัดในช่วงกิจกรรมในวงกลม ใช้เทคนิค การชี้คำขณะอ่าน การชี้ตัวหนังสือ การฝึกให้คาดคะเนเนื้อเรื่องล่วงหน้าจากประสบการณ์ การเติมคำลงในช่องว่าง การปิดคำและเลื่อนให้เห็นตัวอักษร การเล่าเรื่องซ้ำ สื่อที่ใช้ได้แก่ หนังสือเล่มใหญ่ แผ่นป้ายคำคล้องจอง และเนื้อเพลง

กิจกรรมการสื่อภาษา หมายถึง กิจกรรมทำหนังสือนิทานร่วมกัน กิจกรรมเล่าเรื่องซ้ำ กิจกรรมแสดงละคร กิจกรรมทางานศิลปะ และกิจกรรมภาพนิ่ง เป็นกิจกรรมที่เด็กได้สื่อความหมายของสิ่งที่อ่านในกิจกรรมอ่านร่วมกัน เด็กทำโดยลำพังหรือทำเป็นกลุ่มย่อย จัดในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุม หลังจากทำกิจกรรมการอ่านร่วมกัน สื่อที่ใช้ คือ หนังสือที่ใช้อ่านในกิจกรรมการอ่านร่วมกัน

กิจกรรมการอ่านอิสระ หมายถึง กิจกรรมการอ่านหนังสือในมุมหนังสือตามความสนใจ เป็นกิจกรรมที่ได้กำหนดเดี่ยวหรือเป็นกลุ่มย่อย จัดในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุม สื่อที่ใช้ คือ หนังสือที่อ่านแล้วในกิจกรรมการอ่านร่วมกัน หนังสือที่ยังไม่ได้อ่านให้เด็กเลือกอ่านเอง หลังการอ่าน ครูจะช่วยจัดบันทึกสิ่งที่อ่าน และให้เด็กเล่า หรือพูดคุยเรื่องที่อ่านให้เพื่อนฟัง

กิจกรรมการเล่นเกมภาษา หมายถึง เกมภาษาที่เหมือนกันในนิทานหน้าอื่น ๆ เกมหาชื่อตัวละคร เกมพูดตามเครื่องหมายวรรคตอน เกมคำ-ภาพสร้างรูป เกมลำดับภาพและข้อความ จากเรื่อง เกมอ่านชื่อหนังสือนิทานเล่มใหญ่ เป็นกิจกรรมการเล่นที่เด็กเล่นคนเดียว หรือเล่นเป็นกลุ่ม ตามความสนใจ จัดในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุม

กิจกรรมการอ่านข้อความในสิ่งแวดล้อมตามโอกาส หมายถึง กิจกรรมที่หาเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันมาสนทนากับเด็ก แล้วบันทึกไว้ใช้อ่านในห้องเรียน เป็นกิจกรรมกลุ่มใหญ่ จัดในช่วงกิจกรรมในวงกลม ข้อความที่ครูและเด็กช่วยกันเขียนแล้วนำมาอ่านได้แก่ ข้อตกลงต่าง ๆ ในห้องเรียน ป้ายประกาศเตือนความจำ คำแนะนำในการใช้และเก็บของเล่น คำขวัญ คำคล้องจอง ประจักษ์ ป้ายสำรวจชื่อเด็กที่มาโรงเรียน ป้ายแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ ป้ายอวยพรวันเกิด รายการอาหารและของว่างประจำวัน ปฏิทิน รายงานอากาศ ประจำวันและบัตรอวยพรวันเกิดเพื่อน

ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการใช้หนังสือ ความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร เครื่องหมายวรรคตอน และการใช้สิ่งชี้แนะ (cue) ในการคาดคะเน และตรวจสอบการคาดคะเนเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน ซึ่งวัดโดยคะแนนที่ได้จากแบบวัดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือ

ความรู้เกี่ยวกับการใช้หนังสือ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หนังสือ ได้แก่ ทิศทางในการถือหนังสือ ส่วนประกอบของหนังสือและทิศทางในการอ่าน

ความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับชื่อ รูป เสียง ของตัวอักษรและคำ ได้แก่ รู้ว่าการอ่านและการเขียนสัมพันธ์กัน รู้จักคำต้นคำ รู้ว่าคำคืออะไร รู้จักตัวอักษรตัวแรก และตัวสุดท้ายของคำ รู้จักรูปร่างและทิศทางของตัวอักษร

ความรู้เกี่ยวกับเครื่องหมายวรรคตอน หมายถึง การรู้ความหมายของเครื่องหมายในภาษาเขียนที่ไม่ใช่ตัวอักษร แต่ให้ความหมายแก่ข้อความที่มีหน่วยไวยากรณ์ตั้งแต่ที่เป็นคำ จนเป็นประโยคมากกว่าหนึ่งประโยค ความรู้เกี่ยวกับเครื่องหมายวรรคตอนในงานวิจัยนี้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับเครื่องหมายคำถามและเครื่องหมายคำพูด

ความรู้เกี่ยวกับการใช้สิ่งชี้แนะในการคาดคะเนและตรวจสอบการคาดคะเน หมายถึง ความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่อ่านกับสิ่งที่เขียน โดยอาศัย ภาพ ประสบการณ์เดิม เรื่องราวที่อ่านผ่านไป แล้ว ลักษณะข้อความ ความหมายของคำ โครงสร้างของประโยค และพยัญชนะต้นของคำ ซึ่งเป็นตัวอักษรที่รู้จัก มาเป็นตัวอย่างชี้แนะในการคาดคะเนและตรวจสอบการคาดคะเนสิ่งที่อ่าน

แบบวัดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือ หมายถึง แบบวัดความรู้ความสามารถของเด็ก เรื่องความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือ ในด้าน ความรู้เกี่ยวกับการใช้หนังสือ ตัวอักษร เครื่องหมายวรรคตอน การใช้สิ่งชี้แนะในการคาดคะเน และตรวจสอบการคาดคะเน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยแนวทางจากแบบวัดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือของเคลย์ (Clay, 1985) และใช้ทดสอบก่อนและหลังกิจกรรมการอ่าน

ผลการใช้กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ หมายถึง ผลที่เกิดต่อความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือ ในด้านความรู้เกี่ยวกับการใช้หนังสือ ตัวอักษร เครื่องหมายวรรคตอน และการใช้สิ่งชี้แนะในการคาดคะเนและตรวจสอบการคาดคะเนสิ่งที่อ่านของเด็กที่เรียน โดยใช้กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งวัดได้จากคะแนนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือ

กิจกรรมการอ่านปกติ หมายถึง กิจกรรมการสอนอ่าน ตามแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้เด็กมีความรู้เกี่ยวกับตัวอักษรและคำ โดยการสังเกต จำแนกและจำ ประกอบด้วย กิจกรรมการอ่าน 4 ประเภท คือ 1) กิจกรรมการอ่านนิทาน 2) กิจกรรมสร้างสรรค์ ได้แก่ การวาดภาพ การปั้น การฉีก ตัด ปะ การบรรยายภาพให้ครูจดตาม 3) กิจกรรมเล่นตามมุม ได้แก่ การอ่านหนังสือในมุมหนังสือ การขีดหุ่น การเล่นบทบาทสมมุติ 4) กิจกรรมเกมการศึกษา ได้แก่ เกมจับคู่คำ เกมเรียงลำดับภาพตามเหตุการณ์ เกมความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับสัญลักษณ์ กิจกรรมเหล่านี้ จัดในช่วงกิจกรรมในวงกลมและกิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุม สื่อที่ใช้ ได้แก่ หนังสือนิทานและหนังสือให้ความรู้ทั่วไป ขนาดปกติ ข้อความในสิ่งแวดล้อมที่ครูเขียนไม่เจาะจงว่าต้องการเว้นคำ ในกิจกรรมการอ่านปกตินี้ ครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังและเด็กอ่านหนังสือเอง โดยครูมีบทบาทในการอ่านให้เด็กฟังและเขียนข้อความต่าง ๆ ให้เด็กอ่านและจำ

เด็กวัยอนุบาล หมายถึง นักเรียนอนุบาลอายุ 5-6 ปี ภาคเรียนที่ 2 การศึกษา 2538 โรงเรียนสาธิตมัธยมสถาปนาราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยการฝึกหัดพระบรมราชูปถัมภ์และโรงเรียนพญาไท

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาความสำคัญ ความเป็นมา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการอ่าน ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ และ ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา ชั้นอนุบาลปีที่ 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ

2. กำหนดตัวอย่างประชากร

2.1 เลือกโรงเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกันโดยใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้โรงเรียนสาธิตมัธยมศึกษาบ้านราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยการณ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และโรงเรียนพญาไท

2.2 กำหนดตัวอย่างประชากร มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.2.1 จัดเรียงคชแผนความพร้อมภาษาใน ภาคต้น ปีการศึกษา 2538 ของ เด็กอายุ 5-6 ปี ของโรงเรียนสาธิตมัธยมศึกษาบ้านราชภัฏเพชรบุรี วิทยาลัยการณ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และโรงเรียนพญาไทจากมากไป นาน้อย

2.2.2 จัดกลุ่มคชแผนของเด็กทั้งสองโรงเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม เท่า ๆ กัน คือ กลุ่มคชแผนสูง กลุ่มคชแผนปานกลาง และกลุ่มคชแผนต่ำ

2.2.3 ศึกษาคชแผนของเด็กแต่ละโรงเรียนมาจับผลากให้ได้ตัวอย่างประชากร กลุ่มคชแผนสูง 5 คน กลุ่มคชแผนปานกลาง 5 คน กลุ่มคชแผนต่ำ 5 คน ได้ตัวอย่างประชากรโรงเรียนละ 15 คน จากนั้นกำหนดให้เด็ก วิทยาลัยการณ และเด็กโรงเรียนพญาไท เป็นกลุ่มทดลอง และเด็กโรงเรียนสาธิตมัธยมศึกษาบ้านราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยการณ เป็นกลุ่มควบคุม

3. สร้างแผนการจัดกิจกรรมที่ใช้สำหรับการวิจัย คือ แผนการจัดกิจกรรมการอ่านตาม แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ จำนวน 40 แผน และแผนการจัดกิจกรรมการอ่านปกติจำนวน 40 แผน จากนั้นนำแผนการจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ สำหรับสอน 1 สัปดาห์ ไปทดลองสอนกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากร และนำมาปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะของครูประจำชั้น และของผู้วิจัยก่อน จากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรม แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อ บกพร่องอีกครั้ง

4. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวัดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือ 2 ได้แก่

4.1 แบบวัดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือก่อนเรียน โดยใช้นิทานเรื่อง หมิมอมแมม จำนวน 1 ฉบับ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.94

4.2 แบบวัดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือหลังเรียน โดยใช้นิทานเรื่อง หมูสร้างบ้าน จำนวน 1 ฉบับ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.94

5. นำแบบวัดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือ ก่อนเรียน ไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

6. ดำเนินการสอนนักเรียนระดับอายุ 5 - 6 ปี กลุ่มทดลองสอนโดยกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ กลุ่มควบคุม สอนโดยกิจกรรมการอ่านแบบปกติ ตามแผนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นเวลา 10 สัปดาห์ จำนวน 40 แผน และสังเกตพฤติกรรมการอ่าน

7. นำแบบวัดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือ หลังเรียน ไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน ดังนี้

7.1 เปรียบเทียบคะแนนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test)

7.2 เปรียบเทียบคะแนนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือ ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test)

7.3 เปรียบเทียบคะแนนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test)

7.4 เปรียบเทียบคะแนนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือ ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test)

8. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แผนการจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับครูในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการรู้หนังสือของเด็กวัยอนุบาลต่อไป

2. ได้แนวทางสำหรับครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการนำผลการศึกษาไปวิเคราะห์ และปรับปรุงการจัดกิจกรรมการอ่าน สำหรับเด็กวัยอนุบาลระดับชั้นอื่นต่อไป